
MELDING
TIL
KONKURRANSETILSYNET

FORETAKSSAMMENSLUTNING

OVERDRAGELSE AV

DIAKONHJEMMET SYKEHUSAPOTEK AS' VIRKSOMHET

TIL

SYKEHUSAPOTEKENE HF

1. MELDER

Kontaktinformasjon:

Selskap	Sykehusapotekene HF
Organisasjonsnummer	992 281 618
Adresse	Biskop Gunnerus' gate 14A, 0185 Oslo

Representant for melder

Selskap	Advokatfirmaet Haavind AS
Representant	Simen Klevstrand
E-post	s.klevstrand@haavind.no
Adresse	Postboks 359 Sentrum, 0101 Oslo
Telefon	+47 98 07 63 40

2. MÅELSESKAP

Kontaktinformasjon:

Selskap	Diakonhjemmet Sykehusapotek AS
Organisasjonsnummer	918 268 782
Adresse	Reidar Kobros vei 5, 0370 Oslo

Representant for målselskapet

Selskap	Advokatfirmaet CLP DA
Representant	Fred A. Andresen
E-post	faa@clp.no
Adresse	Postboks 1974 Vika, 0125 Oslo
Telefon	+47 922 90 185

3. BESKRIVELSE AV FORETAKSSAMMENSLUTNINGEN

3.1 Beskrivelse av transaksjonen

Sykehusapotekene HF (**SAHF** eller **Melder**) og Diakonhjemmet Sykehusapotek AS (**DSA** eller **Målselskapet**) (samlet omtalt som **Partene**) har inngått en avtale om overdragelse av DSAs samlede sykehusapotekvirksomhet for salg av farmasøytiske varer og tjenester, herunder eiendeler, rettigheter og visse forpliktelser knyttet til virksomheten. Overdragelsen innebærer blant annet at SAHF overtar rettigheter og forpliktelser under enkelte avtaler og overfor ansatte, samt DSAs fysiske driftsmidler/inventar og varelager.

Overdragelsen skal finne sted 1. juni 2024 forutsatt at en rekke betingelser er oppfylt, herunder Konkurransetilsynets klarering av transaksjonen.

3.2 Rasjonale

Målselskapets produkter og tjenester [REDACTED]

4. BESKRIVELSE AV DE INVOLVERTE FORETAKENE

4.1 Sykehusapotekene HF

SAHF, som eies av Helse Sør-Øst RHF (**Helse Sør-Øst**), eier og driver 18 sykehusapotek og er det farmasøytiske og apotekfaglige kompetansesenteret for Helse Sør-Øst.

I tillegg til farmasøytisk og apotekfaglig forskning, undervisning og rådgivning består SAHFs virksomhet av følgende:

- Leveranse av de legemidler og apotekvarer som helseforetakene i regionen bestiller,
- Detaljsalg av legemidler til sykehusenes brukere og ansatte,
- Produksjon av legemidler som vanskelig kan anskaffes som farmasøytisk spesialpreparat,
- Farmasøytiske tjenester for å fremme faglig og økonomisk rasjonell legemiddelbruk, herunder informasjon og rådgivning til helsepersonell og pasienter, og
- Samordnede apotektjenester i regionen.

Ytterligere informasjon finnes på Sykehusapotekenes nettside: <https://www.sykehusapotekene.no/>.

4.2 Diakonhjemmet Sykehusapotek AS

Målselskapet (DSA) er et ideelt aksjeselskap eid av stiftelsen Det norske Diakonhjem og driver sykehusapotekvirksomhet i form av salg av legemidler, andre apotekvarer og leveranse av farmasøytiske tjenester, i all hovedsak til søsterselskapet Diakonhjemmet Sykehus AS (**Diakonhjemmet Sykehus**) og til forbrukere. DSAs driftssted, og eneste utsalg, er lokalisert i samme bygg som Diakonhjemmet Sykehus.

Utover salg av legemidler over disk til forbrukere, leverer Målselskapet legemidler, produkter og tjenester til Diakonhjemmet Sykehus, herunder for innkjøp, lagerhold og leveranse av legemidler og apotekvarer – og tilgrensende farmasøytiske tjenester slik som informasjon og rådgivning til helsepersonell og pasienter. Målselskapet leverer også i begrenset utstrekning farmasøytisk rådgivning til kunder innenfor og utenfor Det norske Diakonhjems konsern, herunder private sykehjem, sykehus, hjemmetjeneste, boliger, dagsenter og bo- og behandlingssentre.

Ytterligere informasjon finnes på Diakonhjemmet Sykehusapoteks nettside: <https://www.diakonhjemmet.no/sykehusapotek/>.

5. OMSETNING OG DRIFTSRESULTAT

Omsetning og driftsresultat i Norge i 2023 for Melder og Målselskapet:

Føretak	Omsetning	Driftsresultat
Sykehusapotekene HF	██████████	██████████
Diakonhjemmet Sykehusapotek AS	██████████	██████████

6. BESKRIVELSE AV HORIZONTALT OVERLAPPENDE VIRKSOMHET

6.1 Introduksjon

Både SAHF og Målselskapet driver sykehusapotekvirksomhet som også innebærer salg av legemidler og andre apotekvarer til forbrukere (retail). Selv om begge Partenes salg i hovedsak gjøres til pasienter ved de respektive sykehusene og deres pårørende, selges det også en mindre andel til øvrige forbrukere. Det er derfor en begrenset horisontal overlapp mellom Partene innenfor et slikt marked.

Videre har Partene en liten andel salg av farmasøytiske rådgivningstjenester til eksterne kunder. Det er derfor også en begrenset horisontal overlapp mellom Partene innenfor salg av slike tjenester.

I tillegg til det ovennevnte, bemerkes følgende vedrørende Partenes virksomhet.

Både SAHF og Målselskapet selger legemidler til sine respektive sykehus. Det er ingen overlapp eller konkurranseflater mellom Partene innenfor salg til sykehus ettersom hvert enkelt sykehus kun gjør innkjøp gjennom sitt eget sykehusapotek. Det enkelte sykehus gjør med andre ord ikke innkjøp gjennom sykehusapotek ved andre sykehus eller andre apotek, jf. også apoteklovens §§ 2-5 jf. 1-3 d).

6.2 Salg av apotekvarer til forbruker (retail)

Som nevnt ovenfor driver både SAHF og Målselskapet sykehusapotekvirksomhet i form av salg av legemidler og andre apotekvarer.

SAHF gir et apotektilbud primært til polikliniske pasienter, inneliggende pasienter og pårørende, som et ledd i sitt totale tilbud til sykehuset. Over ██████ av omsetningen er relatert til salg av legemidler som er finansiert av et Helseforetak. Øvrig omsetning er relatert til legemidler forskrevet av lege og en marginal del salg av legemidler uten resept og øvrige handelsvarer.

Målselskapets virksomhet er primært å levere legemidler, apotekvarer og farmasøytiske tjenester til Diakonhjemmet Sykehus, hvilket utgjør om lag ██████ av Målselskapets omsetning. Salg over disk til forbrukere, inkludert resepter og andre apotekvarer, i hovedsak pasienter ved Diakonhjemmet Sykehus og deres pårørende, utgjør om lag ██████ av Målselskapets omsetning. Det er en begrenset konkurranseflate mellom Partene ettersom begge i hovedsak selger til pasienter og pårørende ved sine respektive sykehus.

EU-Kommisjonen (**Kommisjonen**) har tidligere vurdert et marked for salg av apotekvarer til forbrukere, med mulige segmenteringer etter ulike varekategorier og hvorvidt varene selges på resept eller reseptfritt. Med tanke på geografisk utstrekning, har markedet blitt vurdert som lokalt fra et etterspørselsperspektiv.¹ Ettersom denne transaksjonen ikke skaper konkurransemessige

¹ Vedtak M.7721 *Celesio/Sainsbury's UK pharmacy business*, avsnitt 15 og 20, samt ytterligere vedtak nevnt i de relevante fotnotene.

bekymringer innenfor salg av apotekvarer til forbrukere, er det ikke nødvendig å ta endelig stilling til markedsavgrensningen.

Innenfor en kjøreradius på 5 minutter fra Målselskapet er det ingen overlapp mellom Partenes virksomhet. Innenfor 10 minutter er det en overlapp mellom Målselskapet og SAHF (Radiumhospitalet, Rikshospitalet og Ullevål), men som det kommer frem av tabellen under møter partene sterk konkurranse fra blant annet Vitusapotek, Apotek 1 og Boots Apotek. Partenes samlede markedsandel vil derfor i alle tilfeller være godt under 20% under enhver rimelig markedsavgrensning.

Se tabellen under for en oversikt over apotek som ligger innenfor en 10 minutters kjøreradius fra Målselskapet.²

Apotek innenfor en 10 minutters kjøreradius fra Diakonhjemmet Sykehusapotek			
Apotek	Kjøretid	Apotek	Kjøretid
Vitusapotek Volvat – Oslo	2 minutter	Sykehusapoteket Oslo, Rikshospitalet	8 minutter
Apotek 1 Sfinxen	3 minutter	Vitusapotek Blindern	8 minutter
Namena Apotek AS	3 minutter	Vitusapotek Holbergs Plass	8 minutter
Apotek 1 Vinderen	4 minutter	Vitusapotek Nationaltheatret	8 minutter
Ditt Apotek Smestad	4 minutter	Apotek 1 Nydalen	9 minutter
Vitusapotek Colosseum	4 minutter	Apotek 1 Sagene	9 minutter
Apotek 1 Frogner	5 minutter	Boots Apotek Storo	9 minutter
Boots Apotek (Bogstadveien)	5 minutter	Ditt Apotek Rådhuset	9 minutter
Vitusapotek Bogstadveien – St. Georg	5 minutter	Lovisenberg Sykehusapotek	9 minutter
Vitusapotek Briskeby	5 minutter	Vitusapotek CC Vest	9 minutter
Vitusapotek Majorstuen	5 minutter	Vitusapotek Fornebuporten	9 minutter
Apotek 1 Hygiea	6 minutter	Vitusapotek Jar	9 minutter
Apotek 1 Skovveien	6 minutter	Vitusapotek Lysaker Stasjon	9 minutter
Apotek 1 Skøyen	6 minutter	Vitusapotek Youngstorget	9 minutter
Boots Apotek (Bislett)	6 minutter	Balder Apotek	9 minutter
Sykehusapoteket Oslo, Radiumhospitalet	6 minutter	Apotek 1 Carl Berner Torg	10 minutter
Apotek 1 Harbitz Torg	7 minutter	Apotek 1 Gunerius	10 minutter

² Oversikten er fremstilt med utgangspunkt i offentlig tilgjengelig informasjon og listen er derfor ikke nødvendigvis uttømmende.

Apotek 1 Ullevål Stadion	7 minutter	Apotek 1 Kiellands Hus	10 minutter
Boots Apotek (Karenslyst Allé)	7 minutter	Apotek 1 Lillo	10 minutter
Boots Apotek (Stasjonsveien)	7 minutter	Apotek 1 Ringnes Park	10 minutter
Ditt Apotek Ullevål Hageby	7 minutter	Apotek 1 Torshov	10 minutter
Vitusapotek Frogner	7 minutter	Boots Apotek (Jernbanetorget)	10 minutter
Vitusapotek Røa	7 minutter	Boots Apotek (Ruseløkkveien)	10 minutter
Sykehusapoteket Oslo, Ullevål	7 minutter	Vitusapotek Aker Brygge	10 minutter
Apotek 1 Lilleaker	8 minutter	Vitusapotek Bjølsen	10 minutter
Apotek 1 Røa	8 minutter	Vitusapotek Byporten	10 minutter
Apotek 1 St. Hanshaugen	8 minutter	Vitusapotek Carl Berner	10 minutter
Apotek 1 Tåsen Senter	8 minutter	Vitusapotek Oslo City	10 minutter
Boots Apotek (Henrik Ibsens gate)	8 minutter	Vitusapotek Storo	10 minutter

6.3 Farmasøytiske rådgivningstjenester

I tillegg til kjernevirksomheten innen sykehusapotekvirksomhet tilbyr Målselskapet begrensete tjenester innenfor farmasøytisk rådgivning til kunder utenfor og innenfor Det norske Diakonhjems konsern, herunder kurs i legemiddelhåndtering. Slike tjenester utgjør kun om lag [redacted] av Målselskapets totale omsetning, hvorav ca. [redacted] av omsetningen kommer fra eksterne kunder.

SAHF's tjenester innenfor farmasøytisk rådgivning tilbys i all hovedsak til øvrige sykehus i Helse Sør-Øst. Helt unntaksvis vil SAHF likevel levere slike tjenester til selskaper utenfor Helse Sør-Øst, og dette vil typisk være legemiddelgjennomgang hos personer, på oppdrag fra institusjoner (sykehjem), hvor hensikten er å avdekke uhensiktsmessig medisinerings hos multisyke. Farmasøytiske rådgivningstjenester til eksterne kunder utgjør en helt marginal del av SAHF's virksomhet og tilsvarte i 2023 omtrent [redacted] av SAHF's totale omsetning på [redacted].

Partenes samlede markedsandel innenfor et mulig marked for salg av farmasøytiske rådgivningstjenester vil under enhver rimelig markedsavgrensning være svært liten og i alle tilfeller langt under 20%. Dette er blant annet på bakgrunn av at tjenestene Partene tilbyr er generelle rådgivningstjenester, at dette kun utgjør marginale deler av Partenes respektive virksomheter og at det i hovedsak er [redacted]

[redacted]
[redacted]

7. BESKRIVELSE AV VERTIKALT RELATERT VIRKSOMHET

7.1 Salg av egenproduserte legemidler

SAHF har egenproduksjon av legemidler som ikke ellers selges i det norske markedet. Ettersom Målselskapet kjøper slike legemidler fra SAHF er det en vertikal link mellom Partenes virksomhet.

SAHF driver i hovedsak tilvirkningsproduksjon under egne apotekkonsesjoner. De viktigste områdene er cytostatika-kurer (cellegift-behandling) etter forskrivning fra lege, total parenteral ernæring (TPN) og diverse smerteblandinger. I tillegg produseres legemidler til pasienter med en resept hvor det forskrives en legemiddelsammensetning hvor det ikke finnes et godkjent legemiddel tilgjengelig i det norske markedet.

Grunnleggende for all produksjon i SAHF er å dekke sykehusenes (og øvrige apoteks) behov for legemidler som ikke tilbys av legemiddelindustrien i det norske markedet. Produktene selges i hovedsak til sykehus innen Helse Sør-Østs opptaksområde, samt private apotek.

Ettersom SAHFs egne legemidler produseres i tilfeller hvor tilsvarende produkter ikke er tilgjengelige i det norske markedet, vil det for visse produkter ikke finnes alternative leverandører i Norge per i dag.

Transaksjonen skaper likevel ikke konkurransemessige bekymringer all den tid den ikke vil føre til endringer i markedet. [REDACTED]

Videre representerer SAHFs salg av egenproduserte legemidler til Målselskapet også en helt marginal andel av SAHFs totale omsetning ([REDACTED] i 2023).

8. KONKURRENTER, KUNDER OG LEVERANDØRER

8.1 Salg av apotekvarer til forbruker (retail)

8.1.1 Konkurrenter

Partenes fem viktigste konkurrenter innenfor salg av apotekvarer til forbruker, innenfor samme geografiske marked som Målselskapets, er oppgitt i punkt 6.2 over.

8.1.2 Kunder

Partenes kunder innenfor dette markedet er forbrukere.

8.1.3 Leverandører

De fem viktigste leverandørene til Melder innenfor salg av apotekvarer til forbruker:

[REDACTED]

De fem viktigste leverandørene til Målselskapet innenfor salg av apotekvarer til forbruker:

[REDACTED]

[Redacted text block]

8.2 Salg av farmasøytiske rådgivningstjenester

8.2.1 Konkurrenter

Melders fem viktigste konkurrenter innenfor farmasøytisk rådgivning:

[Redacted list of five competitors]

Målselskaps fem viktigste konkurrenter innenfor farmasøytisk rådgivning:

[Redacted list of five competitors]

8.2.2 Kunder

De fem viktigste kundene til Melder innenfor farmasøytisk rådgivning:

[Redacted list of five customers]

De fem viktigste kundene til Målselskapet innenfor farmasøytisk rådgivning:

[Redacted list of five customers]

8.2.3 Leverandører

Det er kompetansen til Partenes ansatte som tilbys som en tjeneste innenfor farmasøytisk rådgivning. Det er derfor ikke relevant å nevne leverandører innenfor et slikt mulig marked.

8.3 Salg av egenproduserte legemidler

8.3.1 Konkurrenter

Ettersom SAHF produserer legemidler som ellers ikke tilbys i det norske markedet, selges ikke produktene i direkte konkurranse med andre aktører. I et overordnet grossistmarked for legemidler, vil [redacted] være SAHFs viktigste konkurrenter.

8.3.2 Kunder

De tre viktigste kundene til Melder innenfor salg av egenproduserte legemidler:

[redacted]
[redacted]
[redacted]

8.3.3 Leverandører

De tre viktigste leverandørene til Melder innenfor salg av egenproduserte legemidler:

[redacted]
[redacted]
[redacted]

9. EFFEKTIVITETSGEVINSTER

[redacted]
Ettersom transaksjonen ikke vil kunne ha negative virkninger på konkurransen, gjøres det ikke nærmere rede for effektivitetsgevinster på dette stadiet.

10. ANDRE KONKURRANSEMYNDIGHETER

Transaksjonen er ikke underlagt tilsyn av andre konkurransemyndigheter.

11. ÅRSBERETNINGER OG ÅRSREGNSKAP

Årsberetningen og årsregnskapet til Melder for 2023 er vedlagt meldingen som henholdsvis Vedlegg 2 og 3. Årsberetningen og årsregnskapet til Målselskapet for 2023 er vedlagt meldingen som henholdsvis Vedlegg 4 og 5.

12. OFFENTLIGHET

Denne meldingen inneholder forretningshemmeligheter jf. konkurranseloven § 18 b. Forretningshemmeligheter er markert i blått i meldingen. Forslag til offentlig versjon av meldingen og begrunnelse er vedlagt meldingen som henholdsvis Vedlegg 6 og Vedlegg 7.

13. VEDLEGG

- Vedlegg 1: Avtale om virksomhetsoverdragelse
- Vedlegg 2: Årsberetning Sykehusapotekene HF
- Vedlegg 3: Årsregnskap Sykehusapotekene HF
- Vedlegg 4: Årsberetning Diakonhjemmet Sykehusapotek AS
- Vedlegg 5: Årsregnskap Diakonhjemmet Sykehusapotek AS
- Vedlegg 6: Offentlig versjon av meldingen
- Vedlegg 7: Begrunnelse for anmodning om unntak fra offentlighet

14. UNDERSKRIFT

Oslo, 22. april 2024

Advokatfirmaet Haavind AS
Simen Klevstrand